

Jaarrekening 2018

Stichting Gelre Ziekenhuizen

INHOUDSOPGAVE

Pagina

5.1 Jaarrekening 2018

5.1.1	Geconsolideerde balans per 31 december 2018	4
5.1.2	Geconsolideerde resultatenrekening over 2018	5
5.1.3	Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018	6
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	7
5.1.5	Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2018	16
5.1.6	Geconsolideerde mutatieoverzichten vaste activa	25
5.1.7	Overzicht langlopende schulden ultimo 2018	28
5.1.8	Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2018	29
5.1.9	Enkelvoudige balans per 31 december 2018	36
5.1.10	Enkelvoudige resultatenrekening over 2018	37
5.1.11	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling (enkelvoudig)	38
5.1.12	Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2018	39
5.1.13	Enkelvoudige mutatieoverzichten vaste activa	45
5.1.14	Toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening over 2018	47
5.1.15	Vaststelling en goedkeuring	50

5.2 Overige gegevens

5.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	53
5.2.2	Nevenvestigingen	53
5.2.3	Controleverklaring accountant	53

5.3 Bijlagen

5.3.1	Financiële ratio's	58
-------	--------------------	----

5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018
(na resultaatbestemming)

	Ref.	31 Dec 2018	31 Dec 2017
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	2.047.597	0
Materiële vaste activa	2	191.072.926	202.403.330
Financiële vaste activa	3	59.103	9.000
Totaal vaste activa		<u>193.179.626</u>	<u>202.412.329</u>
Vlottende activa			
Voorraden	4	7.147.392	5.906.246
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/ DBC-zorgproducten	5	10.408.542	9.661.508
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	6	0	0
Debiteuren en overige vorderingen	7	55.188.819	78.313.942
Liquide middelen	8	19.601.319	10.777.397
Totaal vlottende activa		<u>92.346.072</u>	<u>104.659.093</u>
Totaal activa		<u><u>285.525.698</u></u>	<u><u>307.071.422</u></u>
PASSIVA			
Groepsvermogen			
	9		
Kapitaal		2.334.839	2.334.839
Bestemmingsreserves		1.154.955	4.269.000
Algemene en overige reserves		73.330.930	68.016.912
Totaal eigen vermogen		<u>76.820.724</u>	<u>74.620.751</u>
Vorzieningen	10	6.588.629	6.770.078
Langlopende schulden	11	126.529.347	138.298.315
Kortlopende schulden			
Overige kortlopende schulden	12	75.586.998	87.382.278
Totaal passiva		<u><u>285.525.698</u></u>	<u><u>307.071.422</u></u>

5.1.2 GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2018

	<u>Ref.</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
		€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties	14	328.142.676	324.010.466
Subsidies (exclusief Wmo en Jeugdzorg)	15	11.223.499	11.349.106
Overige bedrijfsopbrengsten	16	8.206.488	7.934.125
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>347.572.663</u>	<u>343.293.697</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	17	178.695.198	169.649.324
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	18	26.694.629	26.950.724
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	19	41.464.645	41.182.937
Overige bedrijfskosten	20	94.876.943	97.448.743
Som der bedrijfslasten		<u>341.731.415</u>	<u>335.231.728</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		5.841.248	8.061.969
Financiële baten en lasten	21	-3.863.212	-4.739.476
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING		<u>1.978.036</u>	<u>3.322.493</u>
Resultaat deelnemingen	22	221.966	-60.000
Vennootschapsbelasting	23	0	-46.271
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>2.200.002</u></u>	<u><u>3.216.222</u></u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2018</u>	<u>2017</u>
		€	€
Toevoeging/onttrekking:			
Bestemmingsreserves:			
Reserve innovatiefonds		-2.970.000	0
Reserve Oogheelkunde		-144.045	-231.000
Algemene en overige reserves:			
Algemene reserve		5.223.448	4.055.597
Algemene reserve BV's		90.599	-608.375
		<u><u>2.200.002</u></u>	<u><u>3.216.222</u></u>

5.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018

	Ref.	2018		2017	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			5.841.248		8.061.969
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen	18	26.694.629		26.950.724	
- reservering lening ug	3	0		1.000.000	
- mutaties voorzieningen	10	-181.449		-691.539	
			26.513.180		27.259.185
Veranderingen in vlottende middelen:					
- voorraden	4	-1.241.146		-924.382	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	-747.034		-7.698.399	
- vorderingen	7	23.125.123		-9.531.386	
- vorderingen/schulden uit hoofde van bekostiging	6	0		2.646.316	
- schulden aan kredietinstellingen	12	0		0	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan kredietinstellingen, aflossingsverplichting langlopende leningen en nog te betalen interest)	12	-10.829.452		-6.213.096	
			10.307.491		-21.720.947
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			42.661.919		13.600.207
Ontvangen interest	21	41.534		0	
Betaalde interest	12/21	-4.038.493		-4.815.371	
			-3.996.959		-4.815.371
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			38.664.960		8.784.836
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investeringen immateriële vaste activa	1	-2.208.698		0	
Investeringen materiële vaste activa	2	-7.508.134		-4.925.308	
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	0		6.635	
Uitgegeven leningen u/g	3	0		0	
Aflossing leningen u/g	3	0		0	
Investeringen in overige financiële vaste activa	3			-106.271	
Desinvesteringen overige financiële vaste activa	3	171.863		0	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-9.544.969		-5.024.944
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	11	0		20.000.000	
Mutatie schulden aan kredietinstellingen	13	0		0	
Aflossing langlopende schulden	11	-16.183.336		-14.183.335	
Aflossing financial lease	11	-4.112.733		-2.494.903	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-20.296.069		3.321.762
Mutatie geldmiddelen			<u>8.823.922</u>		<u>7.081.654</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari	8		10.777.397		3.695.743
Stand geldmiddelen per 31 december	8		19.601.319		10.777.397
Mutatie geldmiddelen			<u>8.823.922</u>		<u>7.081.654</u>

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Gelre ziekenhuizen is statutair (en feitelijk) gevestigd aan de Albert Schweitzerlaan 31 te Apeldoorn en levert patiëntenzorg (diagnostiek en behandeling) voor de regio Apeldoorn en Zutphen en is geregistreerd onder KvK-nummer 08083266. Stichting Gelre ziekenhuizen is het hoofd van de Gelre ziekenhuizen groep. De jaarrekening is de geconsolideerde jaarrekening van de Gelre ziekenhuizen groep.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW) en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar, met uitzondering van het volgende:

Stelselwijziging

Besloten is om de waarderingsgrondslag van het groot onderhoud ten aanzien van de parkeerterreinen in Apeldoorn en Zutphen alsmede het gebouw bestemd voor verhuur van woonruimte met ingang van 1 januari 2018 aan te passen. De reden voor deze stelselwijziging is gelegen in de verbetering van het inzicht dat de jaarrekening geeft, aangezien de nieuwe waarderingsgrondslag meer in overeenstemming is met de bedrijfseconomische normen. Op basis van de aanpassingen is het vermogen per 1 januari 2017 herrekend. Het eigen vermogen is op basis van het nieuwe stelsel van verwerking van groot onderhoud toegenomen met een bedrag van € 741.315, de post voorzieningen is met € 612.035 afgenomen en de boekwaarde van de MVA is met € 129.280 toegenomen. Het nettoresultaat over 2017, op basis van de gewijzigde grondslagen, bedraagt € 3,2 mln wat € 137.813 hoger is dan in de definitieve jaarrekening 2017 is opgenomen. Dit positieve effect op het resultaat ziet hoofdzakelijk toe op lagere overige bedrijfskosten ad. € 144.617 en extra afschrijvingskosten van € 6.804.

Als gevolg van de stelselwijziging komen de jaarlijkse dotaties aan de onderhoudsvoorziening (thans € 145k) te vervallen, waarbij de toekomstige geactiveerde onderhoudsinvesteringen zullen leiden tot hogere afschrijvingslasten.

De ter vergelijking opgenomen cijfers van balans en winst- en verliesrekening van het voorgaande jaar zijn aangepast aan het nieuwe stelsel.

Foutherstel

Stichting Gelre Ziekenhuizen heeft een overeenkomst ter financiering van investeringen in ICT middelen in de breedste zin. Tot en met 2017 is dit contract geïnterpreteerd als operational lease. In 2018 is de verwerking van deze overeenkomst heroverwogen en is geconcludeerd dat deze verwerkt dient te worden als financial lease. Het balanstotaal per 31 december 2017 is hierdoor met € 11,1 miljoen toegenomen. De invloed op het eigen vermogen op 31 december 2017 is nihil. De impact op het nettoresultaat en kasstroom van boekjaar 2017 is eveneens nihil. De vergelijkende cijfers over 2017 zijn aangepast.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De waarderingsgrondslagen welke naar de mening van het management het meest kritisch zijn voor het weergeven van de financiële positie en daarom een aantal schattingen en veronderstellingen vereisen zijn 'Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten' en 'Opbrengsten omzetverantwoording'.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Gelre Ziekenhuizen zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Deze jaarrekening bevat de financiële informatie van zowel de zorginstelling als de geconsolideerde maatschappijen van de zorginstelling. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Stichting Gelre Ziekenhuizen.

Gegevens van geconsolideerde maatschappijen die andere grondslagen hanteren, zijn omgerekend naar de grondslagen van de rechtspersoon. Alleen wegens gegronde en in de toelichting vermelde redenen zijn in de geconsolideerde jaarrekening afwijkende grondslagen gehanteerd.

De kernactiviteiten van de deelnemingen betreffen: eerste en/of tweedelijns verloskunde, begeleiding zwangerschappen en bevallingen, leveren kraamzorg, verstrekking geneesmiddelen en uitleen personeel.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, net als de binnen de groep gemaakte resultaten. De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht.

	Kapitaalbelang/ zeggenschap
- Gelre ziekenhuizen Services Holding B.V. te Apeldoorn	100%
- Gelre Verloskundig Centrum Apeldoorn B.V. te Apeldoorn	100%
- EDC Gelre B.V. te Apeldoorn	100%

Als gevolg van de zeggenschaps-/eigendomsverhouding in de Gelre Apotheek Apeldoorn B.V. en Gelre Apotheek Zutphen B.V. zijn de aandelen in het kapitaal en de resultaten van beide vennootschappen in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder respectievelijk de financiële vaste activa en het resultaat deelnemingen.

In 2017 was er sprake van een 100% belang in Gelre Kraamzorg Service B.V. te Apeldoorn. De betreffende B.V. is medio het boekjaar verkocht aan Naviva B.V.

Verbonden rechtspersonen

Alle groepsmaatschappijen, zoals hierboven genoemd, evenals de deelnemingen toegelicht in de toelichting op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties tussen groepsmaatschappijen worden in de consolidatie geëlimineerd. Verder is ook het groepshoofd Stichting Gelre ziekenhuizen aan te merken als verbonden partij.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgings- of de vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar Stichting Gelre Ziekenhuizen zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van Stichting Gelre ziekenhuizen.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur van het vast actief.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen (zijnde grond) en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. De gehanteerde afschrijvingspercentages worden vermeld in de overzichten onder 5.1.6.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen. Voor groot onderhoud aan de parkeerterreinen, het gebouw bestemd voor verhuur van woonruimte en de instandhouding van medische apparatuur, die qua aard en bedrijfsactiviteiten afwijken van de dienstverlening ten aanzien van de overige activa is een voorziening groot onderhoud gevormd.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als eenmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de investeringen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn vindt waardering plaats tegen het zichtbaar eigen vermogen. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, waarbij ook leningen aan deze deelneming worden betrokken (netto-investering), wordt deze op nihil gewaardeerd.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stelling voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Indien de onderneming een actief of passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs of actuele waarde, wordt de winst of verlies voortvloeiend uit deze overdracht direct en volledig in de geconsolideerde resultatenrekening verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Bijzondere waardeverminderingen vaste activa

Vaste activa met een lange levensduur worden jaarlijks beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige nettokasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Stichting Gelre ziekenhuizen heeft voor de (im)materiële vaste activa vastgesteld dat er geen aanwijzingen zijn tot een duurzame waardevermindering.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorraden

Vorraden zijn gewaardeerd tegen kostprijs op basis van laatst betaalde inkoopprijs of lagere opbrengstwaarde onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten en afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door de instelling gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn, indien een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen en het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening. Stichting Gelre ziekenhuizen heeft geen derivaten die afgescheiden zijn van het basiscontract.

Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Na de eerste opname (tegen reële waarde) worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Afgeleide financiële instrumenten

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast.

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast, vindt eerste waardering plaats tegen reële waarde. Zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, vindt geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst- en verliesrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de resultatenrekening verwerkt. Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting past de instelling de kostprijs van dit actief aan met de afdekkingsresultaten die nog niet in de resultatenrekening zijn verwerkt. Een verlies voor het percentage groter dan de omvang van het afgeleide instrument ten opzichte van de afgedekte positie wordt op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de resultatenrekening verwerkt.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, worden de afdekkingsrelaties beëindigd. De cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de resultatenrekening was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening.

De instelling documenteert de hedgerelaties in specifieke/generieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat geen sprake is van overhedges.

Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', aflopen of worden verkocht of wanneer de instelling niet langer kiest voor hedge accounting wordt hedge accounting beëindigd. De tot dat moment in het vermogen verantwoorde resultaten blijven in het eigen vermogen uitgesteld tot het moment dat de toekomstige transactie plaatsvindt. Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, worden de in het eigen vermogen uitgestelde cumulatieve hedgeresultaten naar de resultatenrekening gebracht.

Periodiek wordt de effectiviteit van de hedgerelaties getoetst door vergelijking van de cumulatieve reëlewaardewijziging van de afgedekte positie met de cumulatieve waardewijzigingen van de afgeleide instrumenten. De laagste van de cumulatieve waardewijziging van de afgedekte positie en de cumulatieve waardewijziging van de afgeleide instrumenten wordt in de herwaarderingsreserve uitgesteld.

Indien sprake is van een reëlewaardeafdekking (reële waarde hedge accounting) van een opgenomen actief of verplichting of niet in de balans opgenomen bindende overeenkomst worden de resultaten uit de herwaardering van het afgeleide instrument op hetzelfde moment in de resultatenrekening verwerkt als het resultaat op de afgedekte positie voor zover deze betrekking hebben op de reëlewaardewijziging van het specifieke risico van de afgedekte post of positie.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt gewaardeerd tegen de opbrengstwaarde of de vervaardigingsprijs, zijnde de afgeleide verkoopwaarde van de reeds bestede verrichtingen. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's / DBC-zorgproducten die ultimo boekjaar openstonden. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht.

Vorderingen

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde, inclusief transactiekosten (door toepassing van de effectieve rentemethode worden transactiekosten als onderdeel van de amortisatie in de winst- en verliesrekening verwerkt). De vervolgwaaarding van vorderingen is tegen geamortiseerde kostprijs (indien geen sprake van agio/disagio of transactiekosten dan geamortiseerde kostprijs gelijk aan nominale waarde). Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Een vordering uit hoofde van financieringstekorten of een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangen voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZi).

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas- en banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigen vermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan en die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste inschatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde of de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting en verliezen af te wikkelen.

De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening. De gehanteerde disconteringsvoet is 1,5%.

Personele voorzieningen worden, indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet voor belastingen waartegen contant wordt gemaakt, geeft de actuele marktrente weer. Hierin zijn de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden niet betrokken.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud wordt gevormd voor verwachte kosten inzake periodiek onderhoud van panden, installaties, e.d., gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan. De voorziening is gebaseerd op contante waarde, waarbij een disconteringsvoet van 1,5% wordt gehanteerd.

Voorziening jubileumverplichtingen en gratificatie einde dienstverband

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 1,5%.

Voorziening medische aansprakelijkheid

In 2013 is gekozen voor het verhogen van het eigen risico bij de WA-verzekering. Met de hierdoor ontstane premie besparing is een voorziening gevormd ter dekking van de schade aanspraken in komende jaren. Vanaf 2014 is dit aangepast naar de stop-loss variant en is de voorziening vanaf 2014 gelijk aan de te verwachten aanspraken in het betreffende jaar. De voorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorziening persoonlijk budget levensfase

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PBL) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de nominale waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PBL-uren. De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans, leeftijd en resterende dienstjaren tot het bereiken van de 55-jarige leeftijd.

De overgangsregeling voor 50+ wordt als periodekosten behandeld.

Voorziening materiële controle

De voorziening materiële controles betreft een voorziening voor terugbetalingen aan zorgverzekeraars uit hoofde van uitgevoerde materiële en intern verrichte controles, waarbij de omvang van het terug te betalen bedrag nog niet definitief is. De omvang van de voorziening wordt bepaald op basis van de bevindingen van de materiële controles, rekening houdend met de kans dat de constatering uit de materiële controle terugbetaald dient te worden. De voorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorziening ORT

De voorziening ORT is gevormd voor de compensatie van niet uitgekeerde onregelmatigheidstoelage over vakantie-uren met terugwerkende kracht over de periode voor 2015. In overeenstemming met het eindbod cao is de omvang van de voorziening bepaald op basis van 8,3% van de daadwerkelijk verdiende onregelmatigheidstoelage in de jaren 2012, 2013 en 2014. De voorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorziening transitievergoedingen

Met ingang van 1 juli 2015 geldt dat werknemers, die minimaal 24 maanden in dienst zijn geweest, recht hebben op een ontslagvergoeding, transitievergoeding genoemd, als het dienstverband na 1 juli eindigt op initiatief van de werkgever. De transitievergoeding is afhankelijk van de lengte van het dienstverband. Voor de eerste 10 jaar wordt er per 6 maanden een zesde van het loon opgebouwd, met andere woorden, per dienstjaar een derde bruto maandsalaris. Voor het dienstverband na 10 jaar wordt er per dienstjaar een half bruto maandsalaris opgebouwd.

De transitievergoeding is gemaximeerd tot € 79.000 bruto of maximaal een jaarsalaris als dat meer is. De voorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorziening wachtgeld

De reservering betreft een bijdrageverplichting tussen het laatst genoten salaris in dienst van Stichting Gelre ziekenhuizen en de UWV-uitkering die voormalige medewerkers ontvangen. De voorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Voorziening deelnemingen

De voorziening in verband met deelnemingen heeft betrekking op deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde. Zie de grondslagen onder het hoofd Financiële vaste activa. De voorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterstel toegepast.

Opbrengsten uit dienstverlening

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Opbrengsten omzetverantwoording

Specifieke aandachtspunten Jaarrekening 2018 medisch specialistische zorg

Inleiding

De landelijke onzekerheden voor instellingen voor medisch specialistische zorg (ziekenhuizen, UMC's en ZBC's) zijn de afgelopen jaren verder verminderd. De resterende in de jaarrekening 2018 van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten voor Stichting Gelre ziekenhuizen hebben betrekking op:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2016;
2. Omzetverantwoording MSZ 2018;
3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar.

Bij de omzetbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft Stichting Gelre ziekenhuizen de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in paragraaf 5.1.4. van deze jaarrekening. Over 2017 heeft Gelre ziekenhuizen een assurance type II verklaring verkregen. Voor 2018 wordt er wederom een assurance verklaring type II verwacht. Voor deze verklaring zit Stichting Gelre Ziekenhuizen op dit moment in de afrondende fase, er zijn tot dusver geen bevindingen gedaan die een positief rapport in de weg staan. Hiermee hoeft Stichting Gelre Ziekenhuizen geen Handreiking Rechtmatigheidscontroles uit te voeren over 2018.

Toelichting (landelijke) onzekerheden jaarrekening 2018

De van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten in de jaarrekening 2018 zijn (inclusief de status hiervan) hierna toegelicht voor Stichting Gelre ziekenhuizen:

1. Afwikkeling Rechtmatigheidscontroles MSZ 2016

Stichting Gelre Ziekenhuizen heeft nog enkele materiële controles openstaan over het jaar 2016. Het bedrag dat hiermee gemoeid is bedraagt ca. € 30.000,-. Vanwege Horizontaal Toezicht neemt het aantal controles waar in wordt afgekeurd vanaf schadelastjaar 2017 af. Er is mogelijk alleen sprake van een beperkt aantal materiële controles die nog mogen worden uitgezet op gepast gebruik omdat dit nu nog niet binnen Horizontaal Toezicht valt.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

2. Omzetverantwoording MSZ 2018

In maart 2017 heeft Gelre ziekenhuizen de assurance I verklaring verkregen. Hierbij is aangegeven dat de handreiking rechtmatigheidsonderzoek 2017 niet meer van toepassing is voor Gelre over het jaar 2017. De overgang op horizontaal toezicht en de nieuwe werkwijze hierin heeft in april 2018 geleid tot het verkrijgen van de assurance II verklaring horizontaal toezicht over het verantwoordingsjaar 2017. Voor 2018 is de methodiek horizontaal toezicht toegepast evenals dit in 2017 is gedaan. Beheersmaatregelen en uitkomsten op de lage en midden risico's zijn besproken met de verzekeraar en akkoord bevonden. De hoge risico's zijn getoetst door de accountant en hiervoor wordt een assurance rapport type II voor opgeleverd. Tot dusver zijn hier geen bevindingen gedaan die van invloed zijn op de omzetverantwoording 2018.

3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar

Stichting Gelre ziekenhuizen heeft met de zorgverzekeraars voor 2018 schadelastafspraken op basis van plafondafspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2018 heeft plaatsgevonden op basis van een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2018. Bij de controle van de assurance II verklaring, waarbij onder meer enkele steekproeven zijn uitgevoerd, moet de definitieve uitkomst nog worden vastgesteld maar is de verwachting dat er een risico is van circa € 95.000 als risico in de omzetverantwoording 2018.

Conclusie Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur heeft ten behoeve van de bepaling van het resultaat en de financiële positie de best mogelijke schattingen gemaakt op basis van de beschikbare informatie, onder andere met betrekking tot bovenstaande aspecten van de omzetverantwoording. De Raad van Bestuur is van mening dat, met voornoemde toelichting, de jaarrekening het vereiste inzicht geeft in het resultaat en de financiële positie van Stichting Gelre ziekenhuizen op basis van de ons nu bekende feiten en omstandigheden.

Subsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de groep zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door de groep gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de groep voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (sabbatical leave, gratificaties en dergelijke) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding ten gevolge van gratificaties wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichting kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Pensioenen

Schulden terzake pensioenen

Stichting Gelre ziekenhuizen heeft voor haar werknemers een toegezegd-pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Stichting Gelre ziekenhuizen. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW). Stichting Gelre ziekenhuizen betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door zijn financiële verplichtingen) dit toelaat.

Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Hierbij hoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen.

In november 2018 bedroeg de dekkingsgraad 101,2%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 128%.

Zolang een pensioenfonds onvoldoende reserves heeft, is een zogenoemd herstelplan van kracht. In dat plan laat het fonds zien hoe het in een periode van 10 jaar de financiële positie kan herstellen. Het plan gaat uit van berekeningen die moeten voldoen aan de regels van toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB). Ieder jaar wordt het plan geactualiseerd en ter goedkeuring voorgelegd aan DNB.

PFZW heeft in maart 2017 een geactualiseerd herstelplan ingediend. Volgens dat plan kan PFZW in het jaar 2026 voldoen aan de wettelijke eisen voor de reserves. De dekkingsgraad die PFZW dan bereikt moet hebben, bedraagt 124,3%. Volgens het plan zijn pijnlijke maatregelen zoals een verlaging van de pensioenen niet nodig om tijdig te herstellen. Maar als de economische omstandigheden slechter zijn dan waarmee in het plan rekening is gehouden, kunnen verdere maatregelen toch nog nodig zijn.

Stichting Gelre Ziekenhuizen heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Gelre Ziekenhuizen heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel van de stichting in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa.

Belastingen

Binnen de consolidatiekring van Stichting Gelre ziekenhuizen zijn Gelre ziekenhuizen Services Holding B.V. en Gelre Verloskundig Centrum Apeldoorn B.V. vpb plichtig.

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de winst-en verliesrekening opgenomen, behalve voor zover betrekking hebben op:

- posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen; dan wordt de belasting verwerkt in het eigen vermogen

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten; en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum verlaagd, voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd.

Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij Gelre ziekenhuizen in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijke verschil.

De waardering van latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van haar activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

Leasing

Financial lease

Als Stichting Gelre ziekenhuizen optreedt als lessee in een financial lease, wordt het leaseobject geactiveerd. Leasebetalingen inzake de financial lease bestaan uit aflossingen en rentekosten over de leaseperiode. De rentekosten worden ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta's worden in de betreffende functionele valuta (euro) omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum.

5.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als kostprijs-hedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten.

5.1.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

5.1.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet Normering Topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Kosten oprichting en uitgifte van aandelen	0	0
Kosten van ontwikkeling	0	0
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	2.047.597	0
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	0	0
Vooruitbetalingen op immateriële activa	0	0
Totaal immateriële vaste activa	<u><u>2.047.597</u></u>	<u><u>0</u></u>

Het verloop van de immateriële activa is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	0	72.395
Bij: investeringen	2.208.698	0
Af: afschrijvingen	161.101	72.395
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: desinvesteringen	0	0
Boekwaarde per 31 december	<u><u>2.047.597</u></u>	<u><u>0</u></u>

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	103.090.589	106.545.628
Machines en installaties	65.204.670	74.140.075
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	22.777.667	21.717.627
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	0	0
Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	0	0
Totaal materiële vaste activa	<u><u>191.072.926</u></u>	<u><u>202.403.330</u></u>

Het verloop van de materiële activa is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	202.403.330	211.633.171
Bij: investeringen	15.203.124	18.466.479
Af: afschrijvingen	26.533.528	27.689.686
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: desinvesteringen	0	6.635
Boekwaarde per 31 december	<u><u>191.072.926</u></u>	<u><u>202.403.330</u></u>

Voor een nadere specificatie van het verloop van deze materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

De materiële vaste activa dienen voor een bedrag van € 150,9 miljoen (2017: € 158,6 miljoen) als onderpand voor schulden aan kredietinstellingen, waarvan € 117,2 miljoen (2017: € 129,3 miljoen) als garantie op leningen die zijn geborgd via het Waarborgfonds voor de Zorg. De instelling heeft zich verbonden niet zonder voorafgaande toestemming van het WFZ om roerende goederen die zijn gefinancierd met geborgde leningen te vervreemden of met een ander zakelijk recht te bezwaren. Tevens heeft de instelling zich verbonden om op eerste verzoek van het WFZ, een recht van hypotheek aan het WFZ te verstrekken op onroerende zaken waarvoor een lening is aangegaan die geheel of gedeeltelijk door het WFZ is geborgd.

Er worden geen verhoogde risico's (geen "impairment triggers") ten aanzien van de waardering op het vastgoed onderkend.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Deelnemingen	59.103	9.000
Vorderingen op deelnemingen	0	0
Totaal financiële vaste activa	<u><u>59.103</u></u>	<u><u>9.000</u></u>

Het verloop van de deelnemingen is als volgt weer te geven:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	9.000	9.000
Bij: resultaten uit deelnemingen	221.966	0
Mutatie: voorziening vorderingen op deelnemingen	-171.863	0
Boekwaarde per 31 december	<u><u>59.103</u></u>	<u><u>9.000</u></u>

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

	<u>Kapitaal- belang</u>	<u>Eigen vermogen</u>	<u>Resultaat</u>
		€	€
- Gelre Apotheek Zutphen B.V. (belang via Stichting Administratiekantoor Gelre Apotheek Zutphen)	50%	18.000	38.550
- Gelre Apotheek Apeldoorn B.V. (belang via Stichting Administratiekantoor Gelre Apotheek Apeldoorn)	50%	18.000	405.381
			<u><u>443.931</u></u>

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Medische middelen	6.706.942	5.582.808
Voedingsmiddelen	53.975	53.975
Hulpmiddelen	264.016	264.004
<i>Overige voorraden</i>		
Emballage	43.514	43.514
Voorraad Technische dienst	126.945	126.945
Totaal voorraden	<u><u>7.195.392</u></u>	<u><u>6.071.246</u></u>
Af: voorziening incurante voorraden	-48.000	-165.000
Totaal voorraden	<u><u>7.147.392</u></u>	<u><u>5.906.246</u></u>

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	31 Dec 2018	31 Dec 2017
	€	€
Onderhanden werk DBC-zorgproducten	35.261.167	35.025.405
Onderhanden werk PAAZ	2.008.027	2.315.992
Totaal onderhanden werk	37.269.194	37.341.397
Af: ontvangen voorschotten	-26.860.652	-27.679.889
Totaal onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten	<u>10.408.542</u>	<u>9.661.508</u>

De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseerde kosten en toegerekende winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Saldo per 31 Dec 2018
	€	€	€	€
Achmea	14.922.594	0	13.111.274	1.811.320
Menzis	6.946.936	0	4.155.480	2.791.456
CZ	4.168.199	0	3.237.750	930.449
VGZ	6.840.618	0	5.805.148	1.035.470
DSW en StadHolland	672.105	0	551.000	121.105
Overige	3.718.742	0	0	3.718.742
Totaal (onderhanden werk)	<u>37.269.194</u>	<u>0</u>	<u>26.860.652</u>	<u>10.408.542</u>

6. Vorderingen/Schulden uit hoofde van bekostiging

	31 Dec 2018	31 Dec 2017
	€	€
NZA	0	0
PAAZ	0	0
Totaal bekostigingsverschil	<u>0</u>	<u>0</u>

NZA

	t/m 2014	2015	2016	2017	2018	totaal
	€	€	€	€	€	€
Saldo per 1 januari	0	0	0	0	0	0
Functiegerichte budgettering	0	0	0	0	0	0
Garantieregeling kapitaallasten	4.064.416	3.115.993	78.132	0	0	7.258.541
Aandeel Zutphen kapitaallasten	-2.379.813	-2.231.074	0	0	0	-4.610.887
	<u>1.684.603</u>	<u>884.919</u>	<u>78.132</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.647.654</u>
Betalingen/ontvangsten	-1.504.586	0	0	0	0	-1.504.586
Afboeking kapitaallasten	-180.017	-884.919	-78.132	0	0	-1.143.068
Subtotaal mutatie boekjaar	<u>-1.684.603</u>	<u>-884.919</u>	<u>-78.132</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-2.647.654</u>
Saldo per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

PAAZ

	2017	totaal
	€	€
Saldo per 1 januari	5.478	5.478
Betalingen/ontvangsten	-5.478	-5.478
Saldo per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

7. *Debiteuren en overige vorderingen*

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	23.377.156	21.227.347
Nog te factureren omzet DBC's/DBC zorgproducten	24.204.778	53.289.184
Vorderingen op gelieerde maatschappijen	420.254	138.460
Overige vorderingen	628.305	497.866
Vooruitbetaalde bedragen	1.850.480	2.154.011
Overige overlopende activa	4.707.846	1.007.074
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>55.188.819</u>	<u>78.313.942</u>

Toelichting:

In het saldo van de Debiteuren en overige vorderingen zijn vorderingen opgenomen van € 425.861 met een looptijd langer dan 1 jaar.

Vorderingen op debiteuren

Nominale waarde debiteuren	24.805.897	22.839.164
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-1.428.741	-1.611.817
	<u>23.377.156</u>	<u>21.227.347</u>

Nog te factureren omzet DBC's/DBC-zorgproducten

Nominale waarde	24.204.778	53.289.184
Af: ontvangen voorschotten	0	0
	<u>24.204.778</u>	<u>53.289.184</u>

8. *Liquide middelen*

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Bankrekeningen	19.600.183	10.774.204
Kassen	1.136	3.193
Totaal liquide middelen	<u>19.601.319</u>	<u>10.777.397</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

9. Groepsvermogen

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Kapitaal	2.334.839	2.334.839
Bestemmingsreserves	1.154.955	4.269.000
Algemene en overige reserves	73.330.930	68.016.912
Totaal groepsvermogen	<u>76.820.724</u>	<u>74.620.751</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1 Jan 2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31 Dec 2018</u>
	€	€	€	€
Kapitaal	2.334.839	0	0	2.334.839
Totaal Kapitaal	<u>2.334.839</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.334.839</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1 Jan 2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31 Dec 2018</u>
	€	€	€	€
Reserve innovatiefonds	2.970.000	-2.970.000	0	0
Reserve Oogheelkunde	1.299.000	-144.045	0	1.154.955
Totaal bestemmingsreserves	<u>4.269.000</u>	<u>-3.114.045</u>	<u>0</u>	<u>1.154.955</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1 Jan 2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31 Dec 2018</u>
	€	€	€	€
Algemene reserve	69.720.311	5.223.448	0	74.943.759
Algemene reserve BV's	-1.703.399	90.599	0	-1.612.800
Totaal algemene en overige reserves	<u>68.016.912</u>	<u>5.314.047</u>	<u>0</u>	<u>73.330.959</u>

Toelichting:BestemmingsreservesReserve innovatiefonds

Deze reserve dient ter financiering van vernieuwende activiteiten in de organisatie. Toevoegingen en/of onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve worden verantwoord onder 5.1.2 Resultaatbestemming.

Reserve Oogheelkunde

Deze reserve dient ter financiering van apparatuur voor de RVE Oogheelkunde. Toevoegingen en/of onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve worden verantwoord onder 5.1.2 Resultaatbestemming.

Algemene en overige reserves

De overige mutatie bij de algemene reserve betreft de toevoeging vanuit de reserve innovatiefonds.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

10. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1 Jan 2018	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31 Dec 2018
	€	€	€	€	€
Voorziening groot onderhoud	800.029	645.504	366.807	135.504	943.222
Voorziening medische aansprakelijkheid	1.564.690	1.073.230	406.218	0	2.231.702
Voorziening jubileumverplichtingen	1.713.575	399.332	173.224	0	1.939.683
Voorziening persoonlijk budget levensfase	380.951	0	196.109	0	184.842
Voorziening wachtgelden	201.525	0	178.928	0	22.597
Voorziening transitievergoedingen	188.203	0	0	40.851	147.352
Voorziening cao	1.128.450	0	146.481	479.469	502.500
Voorziening materiële controle	620.792	326.000	11.476	318.585	616.731
Voorziening deelnemingen	171.863	0	0	171.863	0
Totaal voorzieningen	6.770.078	2.444.066	1.479.243	1.146.272	6.588.629

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

31 Dec 2018

Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	2.524.692
Langlopend deel van de voorzieningen (1 tot 5 jr.)	2.537.599
Langlopend deel van de voorzieningen (> 5 jr.)	1.526.338

11. Langlopende schulden

De specificatie is als volgt:

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31 Dec 2018	31 Dec 2017
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	116.984.093	132.335.318
Overige langlopende schulden	9.545.254	5.962.997
Totaal langlopende schulden	126.529.347	138.298.315

Het verloop van de schulden aan kredietinstellingen is als volgt weer te geven:

<i>Het verloop van de schulden aan kredietinstellingen is als volgt weer te geven:</i>	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	148.518.653	142.657.352
Bij: nieuwe leningen	0	20.000.000
Bij: afschrijving vooruitbetaalde disagio	49.346	44.636
Af: aflossingen	16.183.336	14.183.335
Stand per 31 december	132.384.663	148.518.653
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	15.400.565	16.183.335
Stand langlopende schulden per 31 december	116.984.099	132.335.318

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

<i>Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:</i>	31 Dec 2018	31 Dec 2017
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	15.400.565	16.183.335
Langlopend deel van de langlopende schulden (1 tot 5 jr.) (balanspost)	55.458.775	58.236.816
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 5 jr.) (balanspost)	61.525.324	74.098.502

Het verloop van de overige langlopende schulden is als volgt weer te geven:

<i>Het verloop van de overige langlopende schulden is als volgt weer te geven:</i>	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	5.962.997	2.473.796
Bij: nieuwe leningen	7.694.990	5.984.104
Af: aflossingen	4.112.733	2.494.903
Stand per 31 december	9.545.254	5.962.997

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

De verstrekte zekerheden voor de opgenomen leningen en de kredietfaciliteiten bij de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector, de Staat der Nederlanden (ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport) en de coöperatie: Coöperatieve Rabobank Apeldoorn en Omgeving U.A. (RABO) luiden als volgt:

- hypothecaire zekerheid op bedrijfsgebouwen en terreinen
- pandrecht op alle roerende zaken die duurzaam dienend zijn aan de bedrijfsgebouwen en terreinen
- pandrecht op alle huidige en toekomstige inventaris, daaronder begrepen (medische) inventaris, telecommunicatie- en computerapparatuur (inclusief software), (medische) apparatuur, werktuigen, vervoermiddelen en daartoe behorende (reserve-) onderdelen.
- ten behoeve van de gevraagde zekerheden door de BNG in samenhang met de hypotheekverstrekkingen zijn de ratio's zoals gevraagd, berekend conform de richtlijnen van de BNG.
- pandrecht op de vorderingen

Gelre ziekenhuizen voldoet aan de minimaal gestelde waarden van de door de BNG en RABO gestelde ratio's (berekend op basis van de enkelvoudige jaarrekening):

		vereiste waarde BNG	2018	2017
DSCR	minimaal	1,3	1,6	1,8
Solvabiliteitsratio	minimaal	20%	27%	25%
EBITDA-marge / EBITDA Cover-test	minimaal	9%	9%	10%

Definitie DSCR:

EBITDA van het afgesloten boekjaar / jaarlijkse bruto Rentelasten plus Aflossingen in het afgesloten boekjaar. EBITDA: Nettowinst, gecorrigeerd voor (i) aandeel resultaat derden, (ii) resultaat deelnemingen, (iii) belastingen, (iv) het netto buitengewoon resultaat (inclusief eventuele resultaten uit hoofde van verkoop van onroerende zaken), (v) het netto resultaat uit financiële lasten en financiële baten, (vi) afschrijvingen, en (vii) jaarlijkse leaseverplichtingen operational lease. Rentelasten: Alle renteverplichtingen van de Cliënt, zowel bancair als niet bancair. Aflossingen: Aflossingen van alle rentedragende schulden, waaronder begrepen betaalde termijnen uit hoofde van operational lease.

Definitie Solvabiliteitsratio:

Gecorrigeerd Eigen vermogen / Gecorrigeerd Balanstotaal. Gecorrigeerd Eigen Vermogen: Het totaal vermogen vermeerderd met (a) aan de bank achtergestelde leningen en verminderd met (i) immateriele vaste activa, (ii) deelnemingen, (iii) vorderingen op aandeelhouders / bestuurders en deelnemingen / groepsmaatschappijen en (iv) latente belastingvorderingen. Gecorrigeerd Balanstotaal: Balanstotaal verminderd met (i) immateriele vaste activa, (ii) deelnemingen, (iii) vorderingen op aandeelhouders / bestuurders en deelnemingen / groepsmaatschappijen en (iv) latente belastingvorderingen.

Definitie EBITDA-marge / EBITDA Cover-test:

EBITDA / omzet. EBITDA: Nettowinst, gecorrigeerd voor (i) aandeel resultaat derden, (ii) resultaat deelnemingen, (iii) belastingen, (iv) het netto buitengewoon resultaat (inclusief eventuele resultaten uit hoofde van verkoop van onroerende zaken), (v) het netto resultaat uit financiële lasten en financiële baten, (vi) afschrijvingen, en (vii) jaarlijkse leaseverplichtingen operational lease.

Voor de opgenomen leningen bij de Nederlandse Waterschapsbank zijn geen aanvullende zekerheden verstrekt anders dan een borging van de leningen door Stichting Waarborgfonds.

De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

De reële waarde van de leningen bedraagt € 152,5 miljoen en wijkt gering af van de boekwaarde.

Op een langlopende lening van € 50 miljoen met een looptijd van 30 jaar, is ingaande 15 januari 2009 een renteswap afgesloten. Deze SWAP loopt van 2009 tot 2039 en is daarmee gelijk aan de looptijd van de lening. Gelre past kostprijs-hedgeaccounting toe. De SWAP is ultimo 2017 effectief, er is geen sprake van overhedging. De effectiviteitstest vindt plaats door de vergelijking van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie. De marktwaarde van het derivaat per ultimo 2018 bedraagt € 10,9 miljoen negatief conform de opgave van de bank (2017: € 12,6 miljoen negatief), echter de reële waarde is € 0,7 miljoen lager.

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar het overzicht onder 5.1.7.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

12. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Crediteuren	8.413.180	11.616.315
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	15.400.565	16.183.335
Belastingen en sociale premies	8.223.952	9.008.444
Schulden terzake pensioenen	567.263	150.125
Nog te betalen salarissen	541.593	433.480
Vakantiegeld	5.641.048	5.616.167
Vakantiedagen	2.711.276	3.843.343
Persoonlijk budget levensfase (PBL-uren)	14.618.759	12.255.443
Terugbetalingsverplichting zorgverzekeraars oude jaren	5.166.596	12.270.310
Rekening-courantverhoudingen medisch specialisten	3.534.722	4.368.288
Vooruitontvangen opbrengsten	509.091	0
Overige nog te betalen kosten	4.901.706	5.249.348
Nog te betalen lease	4.301.475	5.148.816
Nog te betalen interest	1.055.772	1.238.865
Totaal overige kortlopende schulden	<u>75.586.998</u>	<u>87.382.278</u>

Toelichting:

In het saldo van de overige kortlopende schulden zijn geen schulden opgenomen langer dan 1 jaar.

Schulden aan kredietinstellingen

Ter attentie van kredietinstellingen bestaan de volgende maximale kredietfaciliteiten.

BNG	maximale kasgeldfaciliteit	20 miljoen
Rabobank	maximaal bankkrediet	20 miljoen

De gestelde zekerheden voor deze kredietfaciliteit is toegelicht bij de Langlopende schulden onder 5.1.5.11

13. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Stichting Gelre ziekenhuizen heeft de volgende niet in de balans opgenomen verplichtingen/rechten:

<1 jr >1 jr en <5 jr >5 jr

Lease verplichting wagenpark
Verhuur rechten vastgoed

Met leverancier Hospital Logistics is contractueel overeengekomen dat er een afnameverplichting van artikelen voor maximaal één maand bestaat ter hoogte van het gemiddelde maandverbruik. Dit bedraagt maximaal € 0,5 miljoen.

Obligo

Conform de voorwaarden in het Reglement van Deelneming van het Waarborgfonds van de Zorgsector (WfZ) heeft Gelre ziekenhuizen een obligoverplichting van 3% van de restschuld van de door het WfZ geborgde leningen. Deze obligo is door het WfZ inroepbaar ingeval het risicovermogen van het WfZ minder dan het garantieniveau bedraagt. Ultimo 2018 bedraagt deze obligoverplichting voor Stichting Gelre ziekenhuizen € 3,5 miljoen (2017: € 4,5 miljoen).

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

Financiële instrumenten

Algemeen

Stichting Gelre ziekenhuizen maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die Stichting Gelre ziekenhuizen blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

Stichting Gelre ziekenhuizen handelt niet in deze financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan Stichting Gelre ziekenhuizen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 87% (2017: 82%) geconcentreerd bij zorgverzekeraars. Op basis van de relatie van Stichting Gelre ziekenhuizen met deze zorgverzekeraars en hun financiële posities wordt het kredietrisico beperkt geacht.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage (direct of via een rente swap) over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. Stichting Gelre ziekenhuizen heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de langlopende leningen is opgenomen in de toelichting van de langlopende schulden op de vorige pagina.

Macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn.

Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2018 is het mbi-omzetplafond door de NZa vastgesteld op € 22.542,3 miljoen (prijsniveau 2017).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2018. Stichting Gelre Ziekenhuizen is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de stichting per 31 december 2018.

5.1.6 GECONSOLIDEERDE MUTATIEOVERZICHTEN VASTE ACTIVA

5.1.6.1 Geconsolideerd mutatieoverzicht immateriële vaste activa

	Kosten oprichting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruitbetalingen op immateriële activa	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari						
- aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde per 1 januari	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	0	0	2.208.698	0	0	2.208.698
- afschrijvingen	0	0	161.101	0	0	161.101
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- <i>herubricering</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0	0
Mutaties boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.047.597</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.047.597</u>
Stand per 31 december						
- aanschafwaarde	0	0	2.208.698	0	0	2.208.698
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	161.101	0	0	161.101
Boekwaarde per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.047.597</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.047.597</u>
	0%	0%	10% - 20%	0%	0%	

5.1.6.2 Geconsolideerd mutatieoverzicht materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en voortuitbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari					
- aanschafwaarde	173.629.713	179.502.117	40.858.999	0	393.990.828
- cumulatieve afschrijvingen	67.084.083	105.362.043	19.141.372	0	191.587.498
Boekwaarde per 1 januari	<u>106.545.630</u>	<u>74.140.074</u>	<u>21.717.627</u>	<u>0</u>	<u>202.403.330</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	3.972.542	3.154.074	8.076.508	0	15.203.124
- gereed gekomen projecten	0	0	0	0	0
- afschrijvingen	7.427.582	12.089.478	7.016.468	0	26.533.528
- <i>herrubricering</i>					
aanschafwaarde	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>					
aanschafwaarde	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0
- <i>desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0
Mutaties boekwaarde (per saldo)	<u>-3.455.040</u>	<u>-8.935.404</u>	<u>1.060.040</u>	<u>0</u>	<u>-11.330.404</u>
Stand per 31 december					
- aanschafwaarde	177.602.254	182.656.191	48.935.507	0	409.193.952
- cumulatieve afschrijvingen	74.511.665	117.451.521	26.157.840	0	218.121.026
Boekwaarde per 31 december	<u>103.090.589</u>	<u>65.204.670</u>	<u>22.777.667</u>	<u>0</u>	<u>191.072.926</u>
	3,33% - 12,5%	5% - 12,5%	14% - 20%	0%	

Onder de 'andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting' is een bedrag aan financial lease geïnvesteerd ad € 7.694.990,-

5.1.6.3 Geconsolideerd mutatieoverzicht financiële vaste activa

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Vorderingen op overige verbonden maatschappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op participanten en op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	Overige effecten	Vordering op grond van compensatie- regeling	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018	0	0	0	0	9.000	0	0	0	0	9.000
Kapitaalstortingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0	0	0	221.966	0	0	0	0	221.966
Ontvangen dividend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Acquisities van deelnemingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwe/vervallen consolidaties	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verstrekte leningen/verkrege effecten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ontvangen dividend/aflossing leningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(Terugname) waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Amortisatie (dis)agio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutatie voorziening vorderingen op deelnemingen	0	0	0	0	-171.863	0	0	0	0	-171.863
Stand per 31 december 2018	0	0	0	0	59.103	0	0	0	0	59.103

5.1.7 Overzicht langlopende schulden ultimo 2018

Leninggever	Jaar	Hoofdsom	Totale looptijd (Jaar)	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31-12-2017	Herfinanciering in 2018	Nieuwe lening in 2018	Aflossing 2018	Restschuld 31-12-2018	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2018	Aflossingswijze	Aflossing 2019	Gestelde zekerheid
BNG	2001	15.201.637	20	Onderhands	4,53%	3.040.327			760.082	2.280.246	-	3	lineair	760.082	Wfz-garantie
BNG	1991	476.469	30	Onderhands	6,20%	63.529			15.882	47.647	-	3	lineair	15.882	Wfz-garantie
BNG	2007	5.241.161	11	Onderhands	4,41%	476.469			476.469	-	-	0	lineair	-	Wfz-garantie
BNG	2008	4.492.424	11	Onderhands	4,41%	510.503			408.402	102.101	-	0	lineair	102.101	Wfz-garantie
BNG	2003	12.500.000	20	Onderhands	2,18%	3.750.000			625.000	3.125.000	-	5	lineair	625.000	Wfz-garantie
WSB	2004	16.000.000	20	Onderhands	4,24%	5.600.000			800.000	4.800.000	800.000	6	lineair	800.000	Wfz-garantie
Rabo/BNG	2004	15.000.000	20	Onderhands	1,34%	5.250.000			750.000	4.500.000	750.000	6	lineair	750.000	Wfz-garantie
BNG	2005	5.700.000	20	Onderhands	1,16%	2.280.000			285.000	1.995.000	570.000	7	lineair	285.000	Wfz-garantie
BNG	2005	10.200.000	20	Onderhands	0,49%	4.080.000			510.000	3.570.000	1.020.000	7	lineair	510.000	Wfz-garantie
NWB	2005	4.000.000	20	Onderhands	0,79%	1.600.000			200.000	1.400.000	400.000	7	lineair	200.000	Wfz-garantie
Rabo/NWB	2005	9.400.000	20	Onderhands	0,61%	3.760.000			470.000	3.290.000	940.000	7	lineair	470.000	Wfz-garantie
BNG	2005	8.900.000	20	Onderhands	0,35%	3.560.000			445.000	3.115.000	890.000	7	lineair	445.000	Wfz-garantie
BNG	2006	9.300.000	20	Onderhands	0,75%	4.185.000			465.000	3.720.000	1.395.000	8	lineair	465.000	Wfz-garantie
BNG	2006	9.300.000	20	Onderhands	0,63%	4.185.000			465.000	3.720.000	1.395.000	8	lineair	465.000	Wfz-garantie
Rabo/NWB	2006	9.800.000	20	Onderhands	0,39%	4.410.000			490.000	3.920.000	1.470.000	8	lineair	490.000	Wfz-garantie
BNG	2006	8.400.000	22	Onderhands	0,65%	4.620.000			420.000	4.200.000	2.100.000	10	lineair	420.000	Wfz-garantie
BNG	2006	9.000.000	22	Onderhands	0,65%	4.950.000			450.000	4.500.000	2.250.000	10	lineair	450.000	Wfz-garantie
BNG	2007	9.250.000	22	Onderhands	4,42%	5.550.000	-5.087.500		462.500	-	-	0	lineair	-	Wfz-garantie
BNG	2018			Onderhands	0,74%		5.087.500		-	5.087.500	2.775.000	11	lineair	462.500	Wfz-garantie
NWB	2007	15.000.000	22	Onderhands	4,53%	9.000.000	-8.250.000		750.000	-	-	0	lineair	-	Wfz-garantie
NWB	2018			Onderhands	0,83%		8.250.000			8.250.000	4.500.000	11	lineair	750.000	Wfz-garantie
BNG	2008	10.900.000	20	Onderhands	2,81%	5.995.000			545.000	5.450.000	2.725.000	10	lineair	545.000	Wfz-garantie
NWB	2009	50.000.000	30	Onderhands	4,34%	35.274.005			1.653.955	33.645.475	25.439.261	20	lineair	1.666.667	Wfz-garantie
Rabo	2010	12.700.000	30	Onderhands	3,48%	9.585.741			423.333	9.168.969	7.085.113	22	lineair	423.333	Wfz-garantie
Rabo	2010	9.000.000	30	Onderhands	3,45%	6.793.050			300.000	6.497.700	5.020.950	22	lineair	300.000	Wfz-garantie
BNG	2017	10.000.000	5	Onderhands	1,35%	10.000.000			2.000.000	8.000.000	-	4	lineair	2.000.000	geen
Rabo	2017	10.000.000	5	Onderhands	1,65%	10.000.000			2.000.000	8.000.000	-	4	lineair	2.000.000	geen
						148.531.337	0	0	16.183.336	132.384.637	61.525.324			15.400.565	

5.1.8 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2018

BATEN

14. Opbrengsten zorgprestaties

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	321.375.830	317.385.421
Opbrengsten uit de garantieregeling kapitaallasten	0	-1.143.068
Overige zorgprestaties	6.766.846	7.768.113
Totaal opbrengsten zorgprestaties	<u>328.142.676</u>	<u>324.010.466</u>

15. Subsidies (exclusief Wmo en Jeugdzorg)

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	7.212.401	7.654.218
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	4.011.098	3.694.888
Totaal subsidies (exclusief Wmo en Jeugdzorg)	<u>11.223.499</u>	<u>11.349.106</u>

16. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Overige dienstverlening	3.137.076	3.009.443
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed)	5.069.412	4.924.682
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	<u>8.206.488</u>	<u>7.934.125</u>

5.1.8 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2018

LASTEN

17. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Lonen en salarissen	130.608.990	127.557.649
Sociale lasten	19.012.360	17.547.758
Pensioenpremies	11.217.839	10.603.823
Andere personeelskosten	8.225.202	7.395.907
Subtotaal	<u>169.064.391</u>	<u>163.105.137</u>
Personeel niet in loondienst	9.630.807	6.544.187
Totaal personeelskosten	<u><u>178.695.198</u></u>	<u><u>169.649.324</u></u>

Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Personeel algemene en administratieve functies	423	2.573
Personeel hotelfuncties	173	
Personeel patiëntgebonden functies		
- Management en staf	42	
- Elektronica en revalidatietechniek	18	
- Onderzoeksfuncties	332	
- Behandel- en behandelingsondersteunende functies	250	
- Psychosociale behandel- en begeleidingsfuncties	13	
- Verpleegkundig, opvoedkundig en verzorgend personeel	1.107	
- Medische en sociaal-wetenschappelijke functies	220	
Personeel terrein- en gebouwgebonden functies	24	
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>2.602</u>	<u>2.573</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

18. Afschrijvingen vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
- immateriële vaste activa	161.101	72.395
- materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	7.427.582	7.277.222
Machines en installaties	12.089.478	12.907.164
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	7.016.468	6.693.943
Totaal afschrijvingen materiële vaste activa	<u>26.533.528</u>	<u>26.878.329</u>
Totaal afschrijvingen vaste activa	<u><u>26.694.629</u></u>	<u><u>26.950.724</u></u>

19. Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Coöperatie Medisch Specialisten Gelre	40.961.000	40.693.172
Overige medische specialisten	503.645	489.765
Totaal honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten	<u><u>41.464.645</u></u>	<u><u>41.182.937</u></u>

5.1.8 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2018

LASTEN

20. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	11.376.356	11.105.487
Algemene kosten	15.160.852	19.317.627
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	61.963.182	59.340.090
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	3.273.193	2.957.589
- Energiekosten gas	1.775.418	2.084.748
- Energiekosten stroom	380.904	175.799
- Energie transport en overig	129.675	137.101
Subtotaal	<u>5.559.190</u>	<u>5.355.237</u>
Huur en leasing	887.056	813.586
Dotaties en vrijval voorzieningen	-69.693	1.516.716
Totaal overige bedrijfskosten	<u><u>94.876.943</u></u>	<u><u>97.448.743</u></u>

21. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rentebaten	41.534	52.119
Overige financiële baten	0	0
Subtotaal financiële baten	<u>41.534</u>	<u>52.119</u>
Rentelasten	-3.855.400	-4.746.959
Overige financiële lasten	-49.346	-44.636
Subtotaal financiële lasten	<u>-3.904.746</u>	<u>-4.791.595</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-3.863.212</u></u>	<u><u>-4.739.476</u></u>

22. Resultaat deelnemingen

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Gelre Apotheek Apeldoorn BV	202.691	-60.000
Gelre Apotheek Zutphen BV	19.275	0
Totaal resultaat deelnemingen	<u><u>221.966</u></u>	<u><u>-60.000</u></u>

23. Vennootschapsbelasting

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Vpb	<u>0</u>	<u>-46.271</u>

WNT-VERANTWOORDING 2018

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Gelre Ziekenhuizen. Het voor Stichting Gelre Ziekenhuizen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000.

Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor Stichting Gelre ziekenhuizen is het bezoldigingsmaximum voor zorg en jeugdhulp, klasse V, totaalscore 14, met uitzondering van degene die onder de overgangsregeling vallen. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	M.A. Galjee Voorzitter Raad van Bestuur	H.G. Maalderink Lid Raad van Bestuur	E.C. den Hertog Lid Raad van Bestuur
Functiegegevens			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Bezoldiging 2018			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	175.157	170.998	148.956
Beloningen betaalbaar op termijn	11.429	11.403	11.392
<i>Subtotaal</i>	186.585	182.401	160.348
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-
Totale bezoldiging	186.585	182.401	160.348
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/11 - 31/12
Deeltijdfactor 2017 in fte	1,0	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	169.713	154.222	22.816
Beloningen betaalbaar op termijn	11.090	11.102	1.844
Totale bezoldiging 2017	180.804	165.324	24.660

Stichting Gelre Ziekenhuizen te Apeldoorn

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	M. Rook MBA Voorzitter	G. de Beij Lid	M.G.H.A. Soeteman-Reijnen Lid	J. Wesselink Lid	S.M. Mulder Lid
Functiegegevens	Raad van Toezicht	Raad van Toezicht	Raad van Toezicht	Raad van Toezicht	Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2018					
Bezoldiging	22.729	14.960	14.960	15.041	14.960
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	28.350	18.900	18.900	18.900	18.900
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-	-
Totale bezoldiging	22.729	14.960	14.960	15.041	14.960
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017					
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	21.343	14.000	14.000	14.000	14.000
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-
Totale bezoldiging 2017	21.343	14.000	14.000	14.000	14.000

3a. Bezoldiging niet-topfunctionarissen

bedragen x € 1	Directeur
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,6
Bezoldiging 2018	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	151.867
Beloningen betaalbaar op termijn	6.964
Totaal bezoldiging	158.831
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging	113.400
Verplichte motivering	n.v.t.
Gegevens 2017	
Functie(s) in 2017	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	0,6
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	153.303
Beloningen betaalbaar op termijn	6.733
Totaal bezoldiging 2017	160.036

5.1.8 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

24. Honoraria accountant

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
De honoraria van de accountant zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	151.250	139.801
2 Overige controlewerkzaamheden	25.000	4.840
3 Niet-controlediensten	45.375	271.414
Totaal honoraria accountant	<u>221.625</u>	<u>416.055</u>

Opgenomen zijn de in het boekjaar ten laste van de rechtspersoon gebrachte honoraria door EY (Ernst&Young) Accountants LLP.

25. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

ENKELVOUDIGE JAARREKENING

5.1.9 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018
 (na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	2.047.597	0
Materiële vaste activa	2	191.060.332	202.390.826
Financiële vaste activa	3	0	249.799
Totaal vaste activa		<u>193.107.929</u>	<u>202.640.625</u>
Vlottende activa			
Voorraden	4	7.145.353	5.904.219
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/ DBC-zorgproducten	5	10.329.169	9.556.145
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	6	0	0
Debiteuren en overige vorderingen	7	55.228.647	78.163.990
Liquide middelen	8	19.557.675	10.797.284
Totaal vlottende activa		<u>92.260.844</u>	<u>104.421.638</u>
Totaal activa		<u>285.368.773</u>	<u>307.062.263</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	9	2.334.839	2.334.839
Bestemmingsreserves		1.154.955	4.269.000
Algemene en overige reserves		73.330.929	68.016.912
Totaal eigen vermogen		<u>76.820.723</u>	<u>74.620.751</u>
Voorzieningen	10	6.582.843	6.683.029
Langlopende schulden	11	126.529.347	138.298.315
Kortlopende schulden			
Overige kortlopende schulden	12	75.435.860	87.460.167
Totaal passiva		<u>285.368.773</u>	<u>307.062.262</u>

5.1.10 ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2018

	<u>Ref.</u>	<u>2018</u> €	<u>2017</u> €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN			
Opbrengsten zorgprestaties	12	327.483.658	322.454.449
Subsidies (exclusief Wmo en Jeugdzorg)	13	11.223.499	11.349.106
Overige bedrijfsopbrengsten	14	8.206.488	7.934.125
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>346.913.645</u>	<u>341.737.680</u>
BEDRIJFSLASTEN			
Personeelskosten	15	177.977.168	168.166.364
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	16	26.692.850	26.873.455
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	17	41.464.645	41.182.937
Overige bedrijfskosten	18	94.807.110	96.955.204
Som der bedrijfslasten		<u>340.941.773</u>	<u>333.177.960</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		5.971.872	8.559.720
Financiële baten en lasten	19	-3.862.469	-4.735.123
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING		<u>2.109.403</u>	<u>3.824.597</u>
Resultaat deelnemingen	20	90.599	-608.375
		<u>90.599</u>	<u>-608.375</u>
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>2.200.002</u></u>	<u><u>3.216.222</u></u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2018</u> €	<u>2017</u> €
Toevoeging/onttrekking:			
Bestemmingsreserves:			
Reserve innovatiefonds		-2.970.000	0
Reserve Oogheekunde		-144.045	-231.000
Algemene en overige reserves:			
Algemene reserve		5.223.448	4.055.597
Algemene reserve BV's		90.599	-608.375
		<u><u>2.200.002</u></u>	<u><u>3.216.222</u></u>

5.1.11 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING ENKELVOUDIGE JAARREKENING

5.1.11.1 Algemeen

De grondslagen van de waardering en resultaatbepaling zijn conform de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder 5.1.4, met uitzondering van de grondslagen voor consolidatie.

5.1.11.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Financiële vaste activa

Deelnemingen waarin overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend, worden in de enkelvoudige jaarrekening gewaardeerd volgens dezelfde grondslagen als deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten.

5.1.11.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Resultaat deelnemingen

Het resultaat deelnemingen in de enkelvoudige winst-en-verliesrekening omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deelnemingen (die zijn gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode), na aftrek van belastingen. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

5.1.12 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Kosten oprichting en uitgifte van aandelen	0	0
Kosten van ontwikkeling	0	0
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	2.047.597	0
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	0	0
Vooruitbetalingen op immateriële activa	0	0
Totaal immateriële vaste activa	<u><u>2.047.597</u></u>	<u><u>0</u></u>

Het verloop van de immateriële activa is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	0	0
Bij: investeringen	2.208.698	0
Af: afschrijvingen	161.101	0
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: desinvesteringen	0	0
Boekwaarde per 31 december	<u><u>2.047.597</u></u>	<u><u>0</u></u>

Voor een nadere specificatie van het verloop van deze immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.13.

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	103.090.589	106.545.630
Machines en installaties	65.204.670	74.140.074
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	22.765.073	21.705.122
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	0	0
Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	0	0
Totaal materiële vaste activa	<u><u>191.060.332</u></u>	<u><u>202.390.826</u></u>

Het verloop van de materiële activa is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	202.390.826	211.615.793
Bij: investeringen	15.201.255	18.466.479
Af: afschrijvingen	26.531.749	27.684.812
Af: terugname geheel afgeschreven activa	0	0
Af: bijzondere waardeverminderingen	0	0
Af: desinvesteringen	0	6.635
Boekwaarde per 31 december	<u><u>191.060.332</u></u>	<u><u>202.390.826</u></u>

Voor een nadere specificatie van het verloop van deze materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.13.

5.1.12 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Deelnemingen	0	0
Vorderingen op deelnemingen	0	249.799
Totaal financiële vaste activa	<u>0</u>	<u>249.799</u>

Het verloop van de deelnemingen in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>
	€
Boekwaarde per 1 januari	0
Resultaat 2018 Gelre ziekenhuizen Service Holding B.V.	90.599
Overheveling deelneming Gelre Services Holding B.V. naar Voorziening deelnemingen	-90.599
Boekwaarde per 31 december	<u>0</u>

Het verloop van de vorderingen op deelnemingen in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>
	€
Boekwaarde per 1 januari	249.799
Ontvangen vorderingen op deelnemingen	-249.799
Boekwaarde per 31 december	<u>0</u>

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

	<u>Kapitaal- belang</u>	<u>Eigen vermogen</u>	<u>Resultaat</u>
		€	€
- Gelre ziekenhuizen Service Holding B.V.	100%	-321.712	90.599

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Medische middelen	6.706.942	5.582.808
Voedingsmiddelen	53.975	53.975
Hulpmiddelen	261.977	261.977
Overige voorraden		
Emballage	43.514	43.514
Voorraad Technische dienst	126.945	126.945
Totaal voorraden	<u>7.193.353</u>	<u>6.069.219</u>
Af: voorziening incurante voorraden	-48.000	-165.000
Totaal voorraden	<u>7.145.353</u>	<u>5.904.219</u>

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's/DBC-zorgproducten

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Onderhanden werk DBC-zorgproducten	35.181.794	34.920.042
Onderhanden werk PAAZ	2.008.027	2.315.992
Totaal onderhanden werk	<u>37.189.821</u>	<u>37.236.034</u>
Af: ontvangen voorschotten	-26.860.652	-27.679.889
Totaal onderhanden werk	<u>10.329.169</u>	<u>9.556.145</u>

5.1.12 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

6. Vorderingen/Schulden uit hoofde van bekostiging

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
PAAZ	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>

Het verloop van de vorderingen/schulden uit hoofde van bekostiging is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Saldo per 1 januari	0	5.478
Betalingen/ontvangsten	0	-5.478
Saldo per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>

7. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	23.371.864	21.134.785
Nog te factureren omzet DBC's/DBC zorgproducten	24.204.778	53.289.184
Vorderingen op gelieerde maatschappijen	649.055	138.460
Overige vorderingen	486.861	497.866
Vooruitbetaalde bedragen	1.850.480	2.154.011
Overige overlopende activa	4.665.609	949.683
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>55.228.647</u>	<u>78.163.990</u>

Toelichting:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
<i>Vorderingen op debiteuren</i>		
Nominale waarde debiteuren	24.791.605	22.737.602
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-1.419.741	-1.602.817
	<u>23.371.864</u>	<u>21.134.785</u>
<i>Nog te factureren omzet DBC's/DBC-zorgproducten</i>		
Nominale waarde	24.204.778	53.289.184
Af: ontvangen voorschotten	0	0
	<u>24.204.778</u>	<u>53.289.184</u>

In het saldo van de Vorderingen en overlopende activa zijn vorderingen opgenomen van € 425.861 met een looptijd langer dan 1 jaar.

8. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Bankrekeningen	19.556.539	10.794.091
Kassen	1.136	3.193
Totaal liquide middelen	<u>19.557.675</u>	<u>10.797.284</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking.

5.1.12 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

9. Eigen vermogen

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	31 Dec 2018	31 Dec 2017
	€	€
Kapitaal	2.334.839	2.334.839
Bestemmingsreserves	1.154.955	4.269.000
Algemene reserves	73.330.929	68.016.912
Totaal groepsvermogen	<u>76.820.723</u>	<u>74.620.751</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1 Jan 2018	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31 Dec 2018
	€	€	€	€
Kapitaal	2.334.839	0	0	2.334.839
Totaal Kapitaal	<u>2.334.839</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.334.839</u>

Bestemmingsreserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1 Jan 2018	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31 Dec 2018
	€	€	€	€
Reserve innovatiefonds	2.970.000	-2.970.000	0	0
Reserve Oogheekkunde	1.299.000	-144.045	0	1.154.955
Totaal bestemmingsreserves	<u>4.269.000</u>	<u>-3.114.045</u>	<u>0</u>	<u>1.154.955</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1 Jan 2018	Resultaat- bestemming	Overige mutaties	Saldo per 31 Dec 2018
	€	€	€	€
Algemene reserve	69.720.311	5.223.448	0	74.943.759
Algemene reserve BV's	-1.703.399	90.599	0	-1.612.800
Totaal algemene en overige reserves	<u>68.016.912</u>	<u>5.314.047</u>	<u>0</u>	<u>73.330.959</u>

Toelichting:

Bestemmingsreserves

Reserve innovatiefonds

Deze reserve dient ter financiering van vernieuwende activiteiten in de organisatie. Toevoegingen en/of onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve worden verantwoord onder 5.1.2 Resultaatbestemming.

Reserve Oogheekkunde

Deze reserve dient ter financiering van apparatuur voor de RVE Oogheekkunde. Toevoegingen en/of onttrekkingen aan deze bestemmingsreserve worden verantwoord onder 5.1.2 Resultaatbestemming.

Algemene en overige reserves

De overige mutatie bij de algemene reserve betreft de toevoeging vanuit de reserve innovatiefonds.

5.1.12 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

10. Voorzieningen

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1 Jan 2018	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31 Dec 2018
	€	€	€	€	€
Voorziening groot onderhoud	800.029	645.504	366.807	135.504	943.222
Voorziening medische aansprakelijkheid	1.564.690	1.073.230	406.218	0	2.231.702
Voorziening jubileumverplichtingen	1.713.575	399.332	173.224	0	1.939.683
Voorziening persoonlijk budget levensfase	380.951	0	196.109	0	184.842
Voorziening wachtgelden	201.525	0	178.928	0	22.597
Voorziening transitievergoedingen	188.203	0	0	40.851	147.352
Voorziening ORT	800.950	0	146.481	479.469	175.000
Voorziening materiële controle	620.792	326.000	11.476	318.585	616.731
Voorziening deelnemingen	412.314	0	90.600	0	321.714
Totaal voorzieningen	6.683.029	2.444.066	1.569.843	974.409	6.582.843

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31 Dec 2018
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	2.524.692
Langlopend deel van de voorzieningen (1 tot 5 jr.)	2.531.813
Langlopend deel van de voorzieningen (> 5 jr.)	1.526.338

11. Langlopende schulden

<i>De specificatie is als volgt:</i>	31 Dec 2018	31 Dec 2017
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	116.984.093	132.335.318
Overige langlopende schulden	9.545.254	5.962.997
Totaal langlopende schulden	126.529.347	138.298.315

Het verloop van de schulden aan kredietinstellingen is als volgt weer te geven:

	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	148.518.653	142.657.352
Bij: nieuwe leningen	0	20.000.000
Bij: afschrijving vooruitbetaalde disagio	49.346	44.636
Af: aflossingen	16.183.336	14.183.335
Stand per 31 december	132.384.663	148.518.653
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	15.400.565	16.183.335
Stand langlopende schulden per 31 december	116.984.098	132.335.318

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

	31 Dec 2018	31 Dec 2017
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	15.400.565	16.183.335
Langlopend deel van de langlopende schulden (1 tot 5 jr.) (balanspost)	55.458.774	58.236.816
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 5 jr.) (balanspost)	61.525.324	74.098.502

Het verloop van de overige langlopende schulden is als volgt weer te geven:

	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	5.962.997	2.473.796
Bij: nieuwe leningen	7.694.990	5.984.104
Af: aflossingen	4.112.733	2.494.903
Stand per 31 december	9.545.254	5.962.997

5.1.12 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

De verstrekte zekerheden voor de opgenomen leningen en de kredietfaciliteiten bij de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector, de Staat der Nederlanden (ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport) en de coöperatie: Coöperatieve Rabobank Apeldoorn en Omgeving U.A. (RABO) worden verantwoord onder 5.1.5.11 Langlopende schulden.

12. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31 Dec 2018</u>	<u>31 Dec 2017</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	0	0
Crediteuren	8.413.180	11.616.315
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	15.400.565	16.183.335
Schulden aan groepsmaatschappijen	85.124	307.659
Belastingen en sociale premies	8.211.288	8.956.661
Schulden terzake pensioenen	569.440	126.590
Nog te betalen salarissen	541.593	433.480
Vakantiegeld	5.641.048	5.616.167
Vakantiedagen	2.681.313	3.769.262
Persoonlijk budget levensfase (PBL-uren)	14.618.759	12.255.443
Terugbetalingsverplichting zorgverzekeraars oude jaren	5.166.596	12.270.310
Rekening-courantverhoudingen medisch specialisten	3.534.722	4.368.288
Vooruitontvangen opbrengsten	509.091	0
Overige nog te betalen kosten	4.705.894	5.168.977
Nog te betalen lease	4.301.475	5.148.816
Nog te betalen interest	1.055.772	1.238.865
Totaal overige kortlopende schulden	<u>75.435.860</u>	<u>87.460.167</u>

Toelichting:

In het saldo van de overige kortlopende schulden zijn geen schulden opgenomen langer dan 1 jaar.

Schulden aan kredietinstellingen

Ter attentie van kredietinstellingen bestaan de volgende maximale kredietfaciliteiten.

BNG	maximale kasgeldfaciliteit	20 miljoen
Rabobank	maximaal bankkrediet	20 miljoen

De gestelde zekerheden voor deze kredietfaciliteit is toegelicht bij de Langlopende schulden onder 5.1.5.11

5.1.13 ENKELVOUDIGE MUTATIEOVERZICHTEN VASTE ACTIVA

5.1.13.1 Enkelvoudig mutatieoverzicht immateriële vaste activa

	Kosten oprichting en uitgifte van aandelen	Kosten van ontwikkeling	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Vooruitbetalingen op immateriële activa	Totaal
	€	€		€	€	€
Stand per 1 januari						
- aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde per 1 januari	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	0	0	2.208.698	0	0	2.208.698
- afschrijvingen	0	0	161.101	0	0	161.101
- bijzondere waardeverminderingen	0	0	0	0	0	0
- <i>herubricering</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
aanschafwaarde						0
cumulatieve herwaarderingen						0
cumulatieve afschrijvingen						0
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde						0
cumulatieve herwaarderingen						0
cumulatieve afschrijvingen						0
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties boekwaarde (per saldo)	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.047.597</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.047.597</u>
Stand per 31 december						
- aanschafwaarde	0	0	2.208.698	0	0	2.208.698
- cumulatieve herwaarderingen	0	0	0	0	0	0
- cumulatieve afschrijvingen	0	0	161.101	0	0	161.101
Boekwaarde per 31 december	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.047.597</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.047.597</u>
	0%	0%	10% - 20%	0%	0%	

5.1.13.2 Enkelvoudig mutatieoverzicht materiële vaste activa

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Niet aan het bedrijfsproces dienstbare materiële activa	Totaal
	€	€		€	€	€
Stand per 1 januari						
- aanschafwaarde	173.629.713	179.502.118	40.814.826	0	0	393.946.656
- cumulatieve afschrijvingen	67.084.083	105.362.043	19.109.704	0	0	191.555.830
Boekwaarde per 1 januari	<u>106.545.630</u>	<u>74.140.075</u>	<u>21.705.122</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>202.390.826</u>
Mutaties in het boekjaar						
- investeringen	3.972.542	3.154.074	8.074.639	0	0	15.201.255
- gereed gekomen projecten						0
- afschrijvingen	7.427.582	12.089.478	7.014.689	0	0	26.531.749
- <i>herrubricering</i>						
aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>						
.aanschafwaarde						0
.cumulatieve afschrijvingen						0
- <i>desinvesteringen</i>						
aanschafwaarde						0
cumulatieve afschrijvingen						0
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties boekwaarde (per saldo)	<u>-3.455.039</u>	<u>-8.935.404</u>	<u>1.059.950</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-11.330.494</u>
Stand per 31 december						
- aanschafwaarde	177.602.254	182.656.191	48.889.465	0	0	409.147.911
- cumulatieve afschrijvingen	74.511.665	117.451.521	26.124.392	0	0	218.087.579
Boekwaarde per 31 december	<u>103.090.589</u>	<u>65.204.670</u>	<u>22.765.073</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>191.060.332</u>
	3,33% - 12,5%	5% - 12,5%	14% - 20%	0%	0%	

Onder de 'andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting' is een bedrag aan financial lease geïnvesteerd ad € 7.694.990,-

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2018

BATEN

13. Opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	321.375.830	317.385.421
Opbrengsten uit de garantieregeling kapitaallasten	0	-1.143.068
Overige zorgprestaties	6.107.828	6.212.096
Totaal opbrengsten zorgprestaties (en maatschappelijke ondersteuning)	<u>327.483.658</u>	<u>322.454.449</u>

14. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	7.212.401	7.654.218
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	4.011.098	3.694.888
Totaal subsidies	<u>11.223.499</u>	<u>11.349.106</u>

15. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Overige dienstverlening	3.137.076	3.009.443
Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed)	5.069.412	4.924.682
Totaal overige bedrijfsopbrengsten	<u>8.206.488</u>	<u>7.934.125</u>

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2018

LASTEN

16. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Lonen en salarissen	130.084.386	126.509.274
Sociale lasten	18.921.222	17.365.692
Pensioenpremies	11.175.836	10.521.992
Andere personeelskosten:	8.164.917	7.225.219
Subtotaal	<u>168.346.361</u>	<u>161.622.177</u>
Personeel niet in loondienst	9.630.807	6.544.187
Totaal personeelskosten	<u><u>177.977.168</u></u>	<u><u>168.166.364</u></u>

Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:

		2.547
Personeel algemene en administratieve functies	423	
Personeel hotelfuncties	173	
Personeel patiëntgebonden functies		
- Management en staf	42	
- Elektronica en revalidatietechniek	18	
- Onderzoeksfuncties	332	
- Behandel- en behandelingsondersteunende functies	250	
- Psychosociale behandel- en begeleidingsfuncties	13	
- Verpleegkundig, opvoedkundig en verzorgend personeel	1.099	
- Medische en sociaal-wetenschappelijke functies	220	
Personeel terrein- en gebouwgebonden functies	24	
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>2.594</u>	<u>2.547</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

17. Afschrijvingen vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
- immateriële vaste activa	161.101	0
- materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	7.427.582	7.277.222
Machines en installaties	12.089.478	12.907.164
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	7.014.689	6.689.069
Totaal afschrijvingen vaste activa	<u><u>26.692.850</u></u>	<u><u>26.873.455</u></u>

18. Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Coöperatie Medisch Specialisten Gelre	40.961.000	40.693.172
Overige medische specialisten	503.645	489.765
Totaal honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten	<u><u>41.464.645</u></u>	<u><u>41.182.937</u></u>

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2018

LASTEN

19. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	11.376.356	11.105.487
Algemene kosten	15.091.019	19.214.646
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	61.963.182	59.340.090
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	3.273.193	2.957.589
- Energiekosten gas	1.775.418	2.084.748
- Energiekosten stroom	380.904	175.799
- Energie transport en overig	129.675	137.101
Subtotaal	<u>5.559.190</u>	<u>5.355.237</u>
Huur en leasing	887.056	750.528
Dotaties en vrijval voorzieningen	-69.693	1.189.216
Totaal overige bedrijfskosten	<u>94.807.110</u>	<u>96.955.204</u>

20. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rentebaten	41.534	52.119
Overige financiële baten	0	0
Subtotaal financiële baten	<u>41.534</u>	<u>52.119</u>
Rentelasten	-3.854.657	-4.742.606
Overige financiële lasten	-49.346	-44.636
Subtotaal financiële lasten	<u>-3.904.003</u>	<u>-4.787.242</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-3.862.469</u>	<u>-4.735.123</u>

21. Resultaat deelnemingen

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Gelre ziekenhuizen Services Holding B.V.	90.599	-608.375
Totaal resultaat deelnemingen	<u>90.599</u>	<u>-608.375</u>

5.1.15 VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Gelre Ziekenhuizen heeft de jaarrekening 2018 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 21 februari 2019.

De Raad van Toezicht van Stichting Gelre Ziekenhuizen heeft de jaarrekening 2018 goedgekeurd in de vergadering van 21 februari 2019.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum die noodzakelijkerwijs dienen te worden vermeld in deze jaarrekening.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Raad van Bestuur

Apeldoorn, 21 februari 2019

M.A. Galjee
voorzitter Raad van Bestuur

H.G. Maalderink
lid Raad van Bestuur

E.C. den Hertog
lid Raad van Bestuur

Raad van Toezicht

Apeldoorn, 21 februari 2019

M. Rook
voorzitter Raad van Toezicht

G. de Beij
Toezichthouder

M.G.H.A. Soeteman-Reijnen
Toezichthouder

J. Wesselink
Toezichthouder

S.M. Mulder
Toezichthouder

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten is bepaald dat het behaalde resultaat ter vrije beschikking staat van Stichting Gelre Ziekenhuizen.

5.2.2 Nevenvestigingen

Stichting Gelre ziekenhuizen heeft geen nevenvestigingen.

5.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Gelre Ziekenhuizen

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Gelre Ziekenhuizen te Apeldoorn gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Gelre Ziekenhuizen op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RVW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- de geconsolideerde en enkelvoudige resultatenrekening over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen waardering en resultaatbepaling en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Gelre Ziekenhuizen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de RvW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de RvW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens in overeenstemming met de RvW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de RvW. In dit kader is de raad van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 28 februari 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. R.H.W.H. Leensen RA

5.3 BIJLAGEN

5.3.1 Financiële ratio's

bedragen x € 1.000

Gebaseerd op geconsolideerde jaarrekening

Resultaat en performance

	Werkelijk 31 Dec 2018	Werkelijk 31 Dec 2017
- resultaat boekjaar	2.200	3.216
- bedrijfsopbrengsten	347.573	343.294

Rendement	1%	1%
------------------	-----------	-----------

- bedrijfsopbrengsten -/- bedrijfslasten +/- afschrijvingen	32.536	35.013
---	--------	--------

- bedrijfsopbrengsten	347.573	343.294
-----------------------	---------	---------

EBITDA in % van de opbrengsten	9%	10%
---------------------------------------	-----------	------------

- personeelskosten	178.695	169.649
--------------------	---------	---------

- bedrijfsopbrengsten	347.573	343.294
-----------------------	---------	---------

Personeelskosten in % van de opbrengsten	51%	49%
---	------------	------------

Financiële positie en structuur

- eigen vermogen	76.821	74.621
------------------	--------	--------

- balanstotaal	285.526	307.071
----------------	---------	---------

Solvabiliteit	27%	24%
----------------------	------------	------------

- lang vreemd vermogen	126.529	138.298
------------------------	---------	---------

- materiële vaste activa	191.073	202.403
--------------------------	---------	---------

Loan to value	66%	68%
----------------------	------------	------------

- eigen vermogen	76.821	74.621
------------------	--------	--------

- bedrijfsopbrengsten	347.573	343.294
-----------------------	---------	---------

Vermogensniveau	22%	22%
------------------------	------------	------------

- vlottende activa	92.346	104.659
--------------------	--------	---------

- kort lopende schulden	75.587	87.382
-------------------------	--------	--------

Current ratio	1,2	1,2
----------------------	------------	------------

Rente- en aflossingscapaciteit

- bedrijfsopbrengsten -/- bedrijfslasten +/- afschrijvingen	32.536	35.013
---	--------	--------

- rente baten en -lasten + aflossingen in het afgesloten boekjaar	19.997	18.878
---	--------	--------

Debt service coverage ratio	1,6	1,9
------------------------------------	------------	------------

- resultaat boekjaar + rente baten en -lasten	6.014	7.773
---	-------	-------

- rentebaten en -lasten	3.814	4.695
-------------------------	-------	-------

Interest Coverage Ratio	1,6	1,7
--------------------------------	------------	------------

- langlopende schulden +/- schulden kredietinstellingen +/- aflossingsverplichting -/- liquide middelen	112.783	137.741
---	---------	---------

- bedrijfsopbrengsten -/- bedrijfslasten +/- afschrijvingen	32.536	35.013
---	--------	--------

Net debt / EBITDA	3,5	3,9
--------------------------	------------	------------